

Smago kravas automobiļu vadītāju, kuri nodarbināti starptautisko autopārvadājumu jomā, darba devējs ir pārvadājumu uzņēmums, kam ir faktiskā kontrole pār šiem autovadītājiem, kas sedz to algu izmaksas un kam ir faktiskas tiesības tos atlaist

Spridumā *AFMB u.c.* (C-610/18), kas pasludināts 2020. gada 16. jūlijā, Tiesas virspalāta nosprida, ka starptautisko pārvadājumu kravas automobiļu vadītāja darba devējs Regulu Nr. 1408/71¹ un Nr. 883/2004² izpratnē ir uzņēmums, kuram ir faktiskā kontrole pār šo kravas automobiļu vadītāju, kuram faktiski ir atbilstošs pienākums segt algu izmaksas un faktiskas tiesības viņu atlaist, nevis uzņēmums, ar kuru šis kravas automobiļu vadītājs ir noslēdzis darba līgumu un kurš šajā darba līgumā ir formāli norādīts kā viņa darba devējs.

Pamatlietā *AFMB Ltd*, Kiprā reģistrēta sabiedrība, noslēdza ar Nīderlandē reģistrētiem pārvadājumu uzņēmumiem nolīgumus, saskaņā ar kuriem tā par komisijas maksu apņēma pārvaldīt šo uzņēmumu smagos kravas transportlīdzekļus šo uzņēmumu uzdevumā un uz to riska. Tā arī noslēdza ar Nīderlandē dzīvojošiem starptautisko pārvadājumu kravas automobiļu vadītājiem darba līgumus, saskaņā ar kuriem tā bija norādīta kā viņu darba devēja. Attiecīgie kravas automobiļu vadītāji pārvadājumu uzņēmumu uzdevumā strādāja divās vai vairāk dalībvalstīs vai pat vienā vai vairākās Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) valstīs.

AFMB un autovadītāji apstrīdēja *Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank* (Sociālā nodrošinājuma bankas valde, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*Svb*”) lēmumus, ar kuriem par piemērojamiem šiem autovadītājiem tika atzīti Nīderlandes tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā. *Svb* uzskata, ka tikai šie Nīderlandē dibinātie pārvadājumu uzņēmumi ir uzskatāmi par šo transportlīdzekļu vadītāju darba devējiem, līdz ar to tiem ir piemērojami Nīderlandes tiesību akti, savukārt *AFMB* un minētie kravas transportlīdzekļu vadītāji uzskata, ka par to darba devēju ir uzskatāma *AFMB* un ka, tā kā šīs sabiedrības juridiskā adrese ir Kiprā, tiem ir piemērojami Kipras tiesību akti.

Šajā kontekstā iesniedzējtiesa, uzsverot šī jautājuma izšķirošo nozīmi piemērojamo valsts tiesību aktu sociālā nodrošinājuma jomā noteikšanā, lūdza Tiesai sniegt skaidrojumu par to, kas ir jāuzskata par attiecīgo autovadītāju “darba devēju” – pārvadājumu uzņēmumi vai *AFMB*. Saskaņā ar Regulām Nr. 1408/71 un Nr. 883/2004 tādas personas kā attiecīgie autovadītāji, kas veic savu darbību divās vai vairāk dalībvalstīs, nebūdami pamatā nodarbināti tās dalībvalsts teritorijā, kurā tie dzīvo, sociālā nodrošinājuma jomā ir pakļauti tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā ir darba devēja juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta.

¹ Padomes Regula (EEK) Nr. 1408/71 1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes Regulu (EK) Nr. 118/97 (1996. gada 2. decembris) (OV 1997, L 28, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 631/2004 (2004. gada 31. marts) (OV 2004, L 100, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1408/71”), it īpaši tās 14. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 465/2012 (2012. gada 22. maijs) (OV 2012, L 149, 4. lpp.), it īpaši tās 13. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

Tiesa vispirms norādīja, ka, lai noteiktu jēdzienu “darba devējs” un “personāls” nozīmi, Regulās Nr. 1408/71 un Nr. 883/2004 nav izdarīta neviena atsauce uz valsts tiesību aktiem vai praksi. Tādējādi šis jēdziens ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā ne vien tā formulējumu, bet arī attiecīgo tiesību normu kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi.

Attiecībā uz izmantoto formulējumu un kontekstu Tiesa, pirmkārt, norādīja, ka attiecības starp “darba devēju” un tā “personālu” nozīmē, ka starp tiem pastāv pakļautības saikne. Otrkārt, tā uzsvēra, ka ir jāņem vērā objektīvā situācija, kādā atrodas attiecīgais darba ņēmējs, un visi viņa nodarbinātības apstākļi. Šajā ziņā, lai gan darba līguma noslēgšana var norādīt, ka pastāv pakļautības attiecības, šis apstāklis vien neļauj izšķirošā veidā secināt šādas saiknes esamību. Vēl ir jāņem vērā ne tikai informācija, kas ir formāli ietverta darba līgumā, bet arī veids, kādā praksē tiek izpildīti gan darbinieka, gan attiecīgā uzņēmuma pienākumi. Tādējādi, lai kāds arī būtu līguma dokumentu formulējums, ir jānosaka uzņēmums, kura faktiskā kontrolē atrodas darba ņēmējs, kuram faktiski ir atbilstošs pienākums segt algu izmaksas un kuram ir faktiskas tiesības atlaist šo darba ņēmēju.

Tiesa uzskata, ka interpretācija, kura būtu balstīta tikai uz tādiem formāliem apsvērumiem kā darba līguma noslēgšana, nozīmētu ļaut uzņēmumiem pārvietot vietu, kura ir uzskatāma par atbilstošu piemērojamo valsts tiesību aktu sociālā nodrošinājuma jomā noteikšanai, un šāda pārvietošana patiesībā nebūtu saistīta ar Regulās Nr. 1408/71 un Nr. 883/2004 paredzēto mērķi nodrošināt darba ņēmēju brīvas pārvietošanās faktisku īstenošanu. Norādot, ka ar šīm regulām izveidotās sistēmas mērķis, protams, ir tikai sekmēt dalībvalstu tiesību aktu sociālā nodrošinājuma jomā koordinēšanu, Tiesa tomēr uzskata, ka to izvirzītais mērķis varētu tikt apdraudēts, ja interpretācija atvieglotu uzņēmumu iespēju izmantot pilnīgi fiktīvus mehānismus, lai izmantotu Savienības tiesisko regulējumu tikai tādēļ, lai gūtu labumu no atšķirībām valstu sistēmās.

Šajā lietā Tiesa konstatēja, ka autovadītāji, šķiet, pieder pie pārvadājumu uzņēmumu personāla un ka šie uzņēmumi ir viņu darba devēji, un tādējādi šķiet, ka viņiem ir piemērojami Nīderlandes tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā, kas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Faktiski šos autovadītājus pirms darba līgumu noslēgšanas ar AFMB bija izvēlējušies paši pārvadājumu uzņēmumi un viņi pēc minēto līgumu noslēgšanas veica savu darbību šo uzņēmumu uzdevumā un uz to riska. Turklāt viņu algu izmaksu faktiski veica pārvadājumu uzņēmumi ar komisijas maksas, ko tie maksāja AFMB, starpniecību. Visbeidzot šķiet, ka pārvadājumu uzņēmumiem ir faktiskas atlaišanas tiesības un daļa autovadītāju pirms darba līgumu noslēgšanas ar AFMB jau bija šo uzņēmumu darbinieki.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127